

GODLYD VERDT Å VENTE PÅ

I ukevis burde jeg ha tatt meg en tur ut etter lange dager med hjemmekontor på grunn av koronakrisen. Problemet er at i naborommet har jeg hatt besøk av de minste gulvstående PMC-høyttalerne.

Tekst: Roy Ervin Solstad Foto: PMC

Neste år kan Professional Monitor Company, eller bare PMC som de kalles, feire 30 år i bransjen. Grunnleggeren Peter Thomas kom fra BBC og den første høyttaleren han lagde, den aktive studiomonitoren BB5, var så god at hans gamle arbeidsgiver snappet den opp for å bruke i sine Maida Vale-studioer, der BBC tok opp alle typer musikk fra starten i 1946. BBC har for øvrig vedtatt å legge ned studioet fra 2023, men det er en annen historie.

PMC rettet seg i utgangspunktet mot det profesjonelle markedet, men som i mange andre tilfeller ble høyttalerne oppdaget av «vanlige» kunder noe som førte til at PMC i mange år også har laget egne serier for forbrukermarkedet.

I dag er det i utgangspunktet fire serier rettet mot oss vanlige musikkelskere. Det er Gold, Fact, SE og den oppgraderte Twenty5i-serien. I tillegg finnes det in- og on-wall-høyttalere kalt Wafer, samt CI-serien som er custom installation høyttalere. Pluss på et par ville subwoofere og en integrert forsterker som i utgangspunktet ble laget som en overraskelse til Peter Thomas, så har du stort sett det PMC leverer av hifi-utstyr.

Twenty5i

Den nye Twenty5i-serien fikk en svært tung start grunnet koronakrisen. Den ble nemlig lansert i februar, men da England ble så hardt rammet av krisen, måtte fabrikken stenge. I juni kom den i drift igjen, og da kunne både kunder og distributører endelig få høyttalerne levert.

I-en i Twenty5i står selv sagt for improved, og det gjelder alle høyttalerne i serien. De er forbedret på flere viktige punkter. Som tidligere består serien av to stativ-modeller, tre gulvstående modeller og en senterhøyttaler. Bortsett fra den største (som er en treveis-konstruksjon), er samtlige to-veis-høyttalere. Det betyr at de har et element som spiller de lyseste tonene og et element som spiller

resten. På Twenty5.26i er det et element for de lyseste tonene, et for de mørkeste og et som tar seg av resten. Eller diskant, bass og mellomtone som oftest brukes som betegnelse.

Den viktigste endringen som er gjort med den nye serien er en bedre diskant som er utviklet i samarbeid med norske SEAS i Moss på bakgrunn av diskanten i Fact-serien. Det er en 19 mm softdome med en 34 mm ytterkant som gjør at den får større spredning og kan gå dypere.

PMC har også forbedret delefilteret og på to-veis-høyttalerne er delefrekvensen senket fra

1800 til 1700 hertz. Det skal ifølge PMC gjøre at overgangen mellom elementene blir bedre og at bass- og mellomtone-elementet får jobbe mer i det området de er aller best. De gulvstående høyttalerne har også fått sjokk-absorbenter mellom plinten og resten av kabinetten, i motsetning til tidligere hvor plinten og resten av kabinetten var skrudd fast rett i hverandre, kun adskilt med et tynt lag med kork. Dette skal gi bedre resonanskontroll og mindre uønskede vibrasjoner.

Selv om høyttalerne er små og det kombinerte bass- og mellomtone-elementet er lite (enten 14 eller 17 cm i diameter) spiller PMC overaskende dyp bass. Dette skyldes PMC sin kongstanke, nemlig at bassen verken skal være bass-refleks (altså med en åpning som bass-elementet kan «puste» i) eller en lukket kasse. I stedet sverger PMC til transmisjonslinje-systemet. Det er en lang kanal som starter rett bak bass-elementet (eller bass- og mellomtone-elementet på to-veishøyttalere) og som ideelt sett skal være så lang som mulig og uten rette vinkler før den ender opp i en åpning enten foran eller bak på høyttaleren. PMC kaller sitt system for ATL, Advanced Transmission Line. PMC hevder dette gir dypere og bedre bass uansett volum.

Twenty5.23i

Testmodellen jeg har hatt i hus er den minste av de gulvstående høyttalerne i serien. Den strekker seg snaut 91 cm over gulvet. De er 33 cm dype og drygt 16 cm brede. I tillegg kommer metallskinene under høyttalerne er nesten åtte cm bredere, slik at høyttalerne skal stå stødigere.

Høyttalernes front heller bakover slik at det blir minst mulig fasfeil mellom høyttalerelementene. Siden et vanlig bass- og mellomtone-element er dypere enn et diskantelement, vil man på en helt

loddrett høyttalerfront se at det innerste punktet der lyden fra bass- og mellomtone-elementet sendes ut fra, vil ligge «lenger inne» i høyttaleren enn diskantelementet. Det er denne avstandsfordelingen PMC vil utligne med sin bakoverlente front. Da vil også lyden treffe lytteren likt fra begge elementene uten at man trenger å gjøre disse justeringene i delefilteret.

Diskanten er den ovennevnte 19 mm store soft-domen, mens elementet som skal ta seg av det som er av lyd under 1700 hertz er på 14 cm. Bak det elementet slanger det seg en ATL på hele 2,4 meter fram til åpningen nederst på fronten. Her er det satt på spiler som ifølge PMC skal bidra til en mer kontrollert luftstrom, og dermed bedre lyd.

Litt av utfordringen med ATL-systemet er at det trengs litt krefter for å spille høyt. Følsomheten til Twenty5.23i er på kun 86,5 dB. Faktisk betyr det at sammenlignet med en høyttaler som ligger på rundt 90 desibel i følsomhet (noe som er ganske så vanlig), så vil man bare kunne spille halvparten så høyt ved samme volum-innstilling på forsterkeren på PMC-høyttalerne. Desibel-skalaen er nemlig slik at tre desibel økning er dobbel lydstyrke.

Likevel er ikke høyttalerne spesielt vanskelig last for forsterkeren. En 30 watts forsterker holder, mener PMC, og den norske importøren har benyttet en 50 watts rørforsterker når han har demonstrert dem. Høyttalere som er vanskelige å drive

UTSTYR BENYTET UNDER TESTEN:

- **Hegel H590** Integrert forsterker
- **Bergmann Galder** platespiller
- **Bergmann Odin** tonearm
- **Lyra Etna** pickup
- **Burmester 100** platespillerforsterker
- **Aurender N100C** streamer/harddiskspiller
- **PS Audio P20** strøm-regenerator
- **Blue Jeans Cable LC-1** signalkabler
- **Vovox Sonorus Direct S** signalkabler
- **Van Damme Up- LCOFC** høyttalerkabler
- **Ansuz X, LessLoss DFPC Signature og Gigawatt LCY-3+** strømkabler
- **USM Haller** rack
- **RPG Acoustics Broadsorber** akustikkplater
- **GIK Acoustics Tri-Trap Corner** bassfeller
- **Eli Acoustics Fussor 3D** diffusorer
- Egen 16A-kurs til stereoanlegget

har ofte enten kun lav impedans eller både lav og stor variasjon på impedansen. Twenty5.23i unngår det første siden den i utgangspunktet en åtte ohms-høyttaler.

Siden høyttalerne er såpass små, bør det være enkelt å skli dem inn i de fleste stuer og lytterom. Vansklig å plassere er dem heller ikke. Jeg har forsøkt både langt ut på gulvet og relativt tett mot frontveggen, uten at lyden har ramlet sammen i noen av tilfellene. Dessuten slipper lyden utrolig lett fra høyttalerne uansett plassering. Jeg er imidlertid en «sucker» for digert og dypt lydbilde, så hos meg dro jeg høyttalerne omtrent en meter ut på gulvet og drog 60 cm fra sideveggene. Jeg har også valgt å ikke vinkle dem innover, da jeg synes at det låter best.

Lyden

Jeg har sett en del målinger gjort av tidligere Twenty5-serie-høyttalere, og en del mener det vitner om totalt feilkonstruerte høyttalere. Selv har jeg forsøkt å lytte etter de tingene som målingene tyder på, men enten har mine 50 år gamle ører fullstendig tatt kvelden, eller så har PMC fun-

net en måte å konstruere høyttalere på som gjør at de låter veldig bra, uten at målingene tyder på det samme. Eventuelt er det stor forskjell på den forrige serien og den nye Twenty5i. I mitt rom med min elektronikk låter det nemlig veldig bra.

Det første jeg legger merke til er høyttalernes evne til å fullstendig forsvinne i lydbildet. Det gjør at man får konsert-feelingen når musikken kommer fra hele veggen høyttalerne står ved. Dynamikken er strålende, og det virker nesten naturstridig at så små elementer gir så mye punch.

Lyden oppleves som veldig klar, og det er massevis av detaljer i hele lydbildet. Høyttalerne skiller veldig godt mellom ulike instrumenter og stemmer, uansett hvor i frekvens de måtte befinner seg.

Lyden bretrer seg ut, spesielt når jeg plasserer dem spillende rett ut i rommet. Det skjer uten at jeg føler at man mister fokus i lydbildet. Jeg er likevel litt overrasket over at det ikke er mer pondus og dypere bass. I henhold til PMC sin anbefalte innspillingstid, så skulle de yte maks. Importøren høres også ut som et levende spørsmålstegn når jeg kommer med mine innvendinger, så vi blir enige om å la dem spille seg inn en uke eller to til.

Det skulle vise seg å være veldig lurt. Kollega Ståle Winterkjær i Stereo+ hørte nemlig høyttalerne både tidlig og sent i testperioden, og da han var her siste gang utbrøt han helt spontant: «Dette er jo en helt annen høyttaler».

Selv opplevde jeg det samme, for etter det som må ha vært nesten 200 timer innspilling løsnet lyden med et brak. Ikke slik som ofte er vanlig ved at de blir gradvis bedre. Her var det mer som om noen slo hull i en demning, og lyden endret seg enormt fra en dag til den neste.

Nå var det ikke en gang tvil om at høyttalerne spilte bass til godt under 30 hertz, og den

SPESIFIKASJONER:

- **Type:** toveis transmisjonslinjehøyttaler
- **Frekvensrespons:** 28 - 25.000 hz
- **Delefrekvens:** 1700 hz
- **Diskant:** PMC/SEAS 19mm Sonomex soft dome
- **Mellomtone/bass:** PMC 14 cm
- **Størrelse:** 90,7 x 16,2 x 33 cm (HxBxD)
- **Vekt:** 15 kilo per stk.
- **Finish:** Diamond Black, Eik, valnott og White Silk

+HIFI » PMC twenty5.23i

pondusen høyttalerne kom med nå var kjøtfull, kraftig og detaljert helt fra mellomtonen og ned. Det var nesten som om høyttalerne hadde fått et nytt og større bass- og mellomtone-element.

Borte var også den orlille tendensen til pågåenhet i øvre mellomtone som var hørbar med høyttalerne vinklet inn mot lytteposisjon.

En god høyttaler hadde rett og slett endret seg til helt fantastisk. Å spille gode vokalopptak var som å få ståpels på blå resept. Leonard Cohen lå ikke lenger seks fot under torva, men stod lys (for ikke å si mørk) og levende rett foran meg i stua. Det var pur magi.

Mens man før høyttalerne plutselig løsnet måtte opp i volum for å få skikkelig pondus og bass, var alt på plass selv ved lavt volum. Likevel kan du spille fryktelig høyt uten at lyden ramler sammen. Jeg var nesten oppe på bypass-nivå (når forsterkeren er koblet til en hjemmekinoreceiver) på min 301 watt kraftige forsterker uten at høyttalerne mistet kontrollen eller virket som de ble stresset. Naboen var heldigvis på ferie, så jeg fikk ingen klager da Rage Against the Machine med Killing In

The Stereo Shop
BACHS HIFI

Lidenskap for musikk?

Følg oss på Facebook

A large speaker is positioned in the foreground, slightly out of focus. Behind it, a woman's face is visible in a blurred, artistic style. The background is a warm, orange-toned gradient.

The Name dundret avgårde i stua mi. Moro er bare fornavnet. Her får du faktisk nærmest studiomonitor-aktig oppløsning og detaljering i hele frekvensområdet pluss morofaktoren.

Deadmau5 sin Seeya trøkker noe vanvittig, og elektronikaen til norske Atroxity det samme. Det er nesten så man ikke tror det man hører, i hvert fall når man har øynene åpne og ser hva som produserer det trøkket.

Nå skal det sies at selv ikke Twenty5.23i vokser helt inn i himmelen. Selv om trøkket er voldsomt imponerende og utstrekningen nedover i bassen enda bedre, så er ikke dette høyttalerne for dem som vil føle at buksebeina blafrer når du drar på. Til det er det rett og slett ikke nok luft som blir flytta på. Vi snakker tross alt om et 14 centimeter stort element. Derfor vil nok blodfans av musikk med masse dypbass og hard rock kanskje måtte se et hakk opp på PMC-stigen. For selv om disse enkelt spiller den dypeste tonen på et konserflygel, er det fremdeles et stykke ned til de dypeste orgeltonene, for ikke å snakke om mye av den elektroniske bassen som bokstavelig talt danner basen for mye nyere hip-hop, rap og R&B-musikk.

Fordelen er imidlertid at i mindre rom der man lett kan få problemer med dypbass som boomer, kan mindre elementer slik som på Twenty5.23i fungere bedre enn høyttalere med større elementer og som går dyrere. Hos meg var det i hvert fall åpenbart at mens mine egne referansehøyttalere på høyt volum kan trigge en tanke boombing i bassen, trigger ikke PMCs annet enn taktfast tramping.

Konklusjon

Med mindre du er totalt dypbass-freak, liker at det blafrer i buksebeina når du spiller høyt eller har et veldig stort lytterom (og lommebok), er PMC Twenty5.23i et av de aller beste høyttalerkjøpene du kan gjøre. På veldig mye musikk kan man nesten lure på hva man skal med dyrere høyttalere enn dette. Husk bare å gi dem laaang innspillingstid. Den godlyden de da leverer er nemlig verdt å vente på.

VI LIKER:

- Små og lekre
- Fantastisk lydkvalitet på alle volum
- Kan drives med relativt små forsterkere

VI LIKER IKKE:

- Bortsett manglende evne til å få buksebeina til å blafrer og å spille den aller, aller dypeste bassen, absolutt ingenting til denne prisen

STEREO+ MENER: En utrolig lekker liten høyttaler som gir fantastiske musikkopplevelser.

KARAKTERER

Brukervennlighet/fleksibilitet	9
Kvalitetsinntrykk/design	10
Lydkvalitet/pris	10

PMC twenty5.23i

PRIS: Kr. 39.800,-
IMPORTOR: Norsk Audio Teknikk
LINK: www.norskaudioteknikk.no